

MGR. W. M. BEKKERS

aan zijn diocesanen

God dienen
in het
nieuwe leven
van de Geest

WILHELMUS MARINUS BEKKERS

door Gods Genade en in verbondenheid met de heilige Stoel,
Bisschop van 's-Hertogenbosch,
aan zijn diocesanen.

Genade en vrede zij U.

Toen Paus Johannes XXIII aan de Kerk Zijn Concilie schonk, beschreef Hij het als een „aggiornamento”, dat wil zeggen: als een Concilie dat de „achter geraakte” Kerk weer „bij de tijd” zou moeten brengen.

De Paus had hierbij het oog op de totale Kerk, zoals ze overal ter wereld leeft, óók op het facet van die Kerk dat Zijn voorganger, Paus Pius XII, in 1946 in een toespraak belichtte en waaraan ik, in deze brief, bijzondere aandacht zou willen geven. In 1946 sprak de Paus over de Kerk „die de niet-gelovigen tot zich roept en haar kinderen bevestigt in het geloof, dat zij belijden . . .” (Toespr. „La Elevatezza” d.d. 20-2-1946). Hij noemde het toen een wezenlijk deel van de zending van de Kerk te helpen bij het leggen van een hecht fundament voor de maatschappij, door mee te werken aan de vorming van de volkomen mens. In dit verband beschreef Hij de Kerk als een

gemeenschap van hen, die, én als kinderen Gods én als harmonisch ontwikkelde mensen, met de hulp van Gods genade de menselijke samenleving tot ontplooiing brengen. „Onder dit opzicht bevinden zich de gelovigen, meer bepaald de gelovigen in de wereld, in de voorste linie van het leven van de Kerk; door hen is de Kerk het levensbeginsel van de menselijke maatschappij. Daarom moeten zij, ja zij heel bijzonder, zich steeds duidelijk er van bewust zijn, niet alleen dat zij tot de Kerk geboren, maar dat zij de Kerk zijn . . .”. Ik zou deze uitspraak kunnen aanvullen met andere gezaghebbende en misschien zelfs rijkere uitspraken, maar ik meen met het bovenstaande reeds te kunnen volstaan om, tegen de achtergrond van het concilie, iets te zeggen over ons Kerk-zijn in déze tijd.

De leek is Kerk

Verwijzend naar de woorden van Paus Pius XII, mag ik stellen dat de christen in de wereld zijn Kerk-zijn beleeft, als hij de wereld beïnvloedt naar God toe, en dit doet in en door en vanuit de situatie, waarin hij leeft. Die situatie is: zijn gehuwde of ongehuwde staat, zijn beroep, zijn goede en minder goede eigenschappen en zijn gebreken, zijn rol in produktie, wetenschap, dienstverlening, politiek, cultureel leven, sport, ontspanning . . .

In zijn situatie ligt zijn roeping, een opdracht van Godswege. Want in Gods bedoeling is de rijke verscheidenheid van gaven en talenten en mogelijkheden, zoals ze aan elke christen afzonderlijk en aan allen samen geschonken zijn, één groot doelgericht geheel, gericht n.l. op de inplanting van de Christus in de wereld. Tot dit doel wil God de inbreng van het menselijke kennen en kunnen en streven. De ontwikkeling dus van de eigen krachten en mogelijkheden, die in de mens en in de aardse werkelijkheid gelegen zijn, hebben een christelijke zin: de voltooiing van de Schepping, het christelijk maken van de wereld. Zo is het de roeping van de christen om in en door zijn contact met de wereld, in en door de beleving van zijn eigen leven, Christus' getuige te zijn. Gehoor geven aan deze roeping is echt Kerk-zijn!

Deze gedachten zullen voor menigeen iets vreemds hebben. Velen hebben immers Kerk-zijn van kinds af leren zien juist niet in verbinding met de wereld, maar met sacramenten, gebed, boete, offer, en ook daden van naastenliefde. Het Kerk-zijn werd wel wat eenzijdig uitgelegd. Natuurlijk moet de mens zijn Kerk-zijn beleven in het onmiddellijk godsdienstige. Het verdraagt zich nu eenmaal niet met een oprecht christen-zijn

om de mogelijkheden, die God biedt tot regelrecht contact met Hem, ongebruikt te laten of deze al te bescheiden te benutten. Maar evenzeer wil God ons christen-zijn bewezen zien door naastenliefde, medemenselijkheid, en dat niet terloops, als zou het om een randgebied van christen-zijn gaan, maar als grondgegeven.

Het is onmogelijk zich christen te noemen, als er geen goede verhouding, geen houding van naastenliefde is tot de medemens. Daar vinden wij de diepste en breedste zin van heel onze menselijke bedrijvigheid en van heel ons zijn in de wereld! Natuurlijk kunnen we ons doen en laten ver-engen tot zorg voor het eigen leven. Maar we weten ook hoe zeer wij op elkaar zijn aangewezen en dus: hoe zeer onze menselijke activiteit dienstbetoon is aan medemens en gemeenschap. En dit gewone dienstbetoon groeit uit tot naastenliefde, charitas in eigenlijk zin, wanneer wij, in de wereld werkend en ons bedienend van de gaven en mogelijkheden, die God ons gaf, ons naar Gods wet van liefde laten inspireren door het welzijn en het geluk van de medemens. Dan wordt ons daagse leven een getuigenis van christendom en maken wij de wereld dienstbaar aan de verheerlijking van God. Want in ons doen en laten weerspiegelen wij dan iets van Gods liefde, Gods goedheid, Gods kennen en kunnen.

Zo is het gewone leven in de wereld, wel heel speciaal voor de „leek”, zijn eigen weg naar God, zijn zoeken naar God, zijn verheerlijking van God, . . . zijn aangewezen mogelijkheid om het Evangelie serieus te nemen.

Wellicht denkt u nu: Dit is ideaal-schildering, maar hoe is de praktijk? En met deze vraag raakt u dan *de noodzaak van het „aggiornamento”, van het bij-de-tijd-brengen van de Kerk, óók van dit aspect van de Kerk: van de christen, die zelf Kerk is, en die, levend in de sterk veranderde en snel veranderende wereld van nu, ja*

zelfs levend in een totaal nieuw wereldbeeld, geroepen is om daarin zijn leven uit te bouwen tot dit echte Kerk-zijn, – tot een christen leven dat niet wordt ingeperkt tot een klein en benauwend onderhouden van voorschriften en geboden, maar dat die wetsbepalingen waardeert als de stabiele ondergrond voor de bouw van een rijke dubbelbaans brug tussen God en wereld en tussen wereld en God . . .

Bij de tijd zijn

Ik geloof niet dat wij het de christenen zo kwalijk mogen nemen, dat zij, tot nu toe, maar moeilijk de brug konden slaan tussen God en wereld, tussen het „bouwen aan Gods Kerk” en het „bouwen aan de wereld”. Het komt mij voor dat er veel goede wil is om de aardse werkelijkheid, het eigen leven, voor de volle honderd procent serieus te nemen en dat te beschouwen als de eigen weg naar God. Maar bij het bouwen van die weg ontmoet de christen moeilijkheden vanuit het verleden en vanuit de eigen tijd.

Veranderde waardering van het aardse

Kerk en wereld zijn al te lang gescheiden grootheden geweest, – hebben al te lang uiteen gelegen. De wereld werd gezien als een „tranendal”, een soort ballingsoord. Al te laat hebben wij geleerd, dat die wereld veel méér is, n.l. een opdracht, die we moeten en tegelijk mogen aanvaarden. „Omnis terra adoret Te”, „heel de aarde aanbidde U” is ten onrechte begrepen als een soort buiten-wereldse, binnen-kerkse bezigheid.

De wereld was voor de christen ook een vastliggend, stabiel gegeven, met beperkte mogelijkheden. Dit beeld is wel verdwenen, maar de erfenis dragen we nog mee: we zijn zo zeer gewend aan vaste lijnen en schemata en voorschriften, dat het „graag precies willen weten waar we aan toe zijn” ons op de lippen bestorven ligt, terwijl we ons al te weinig realiseren dat in een sfeer, waarin alleen maar plaats is voor voorschriften en bepalingen, nauwelijks plaats is voor persoonlijke verantwoordelijkheid noch voor zingeving aan het eigen bestaan, noch voor begrip van de betekenis van de aardse werkelijkheid. De oude opvattingen hadden ook een bepaalde miskennis

van het mens-zijn. Niet het lichaam was belangrijk, maar uitsluitend de geest. En die geest was vooral dienstbaar aan de overwinning van het zwak-menselijke, van de zonde. Er was weinig begrip voor het feit, dat men niet ineens volop christen kan zijn, maar christen moet worden, naar een volwaardig christen-zijn moet heengroeien. Men begreep nauwelijks dat men soms vele jaren lang een lelijke, stekelige cactus moest zijn om eindelijk een prachtige bloem te kunnen voortbrengen . . .

Het massale kerkbezoek, de frequentie van het biechten en de aantallen heilige Communies waren zóal niet de enige dan toch de voornaamste kenmerken van de bloeiende wijngaard des Heren. Het sacramentele leven is enorm belangrijk. Maar de christen nú heeft er moeite mee tot de sacramenten te naderen vanuit een houding van verplichting. Als hij ter kerke gaat wil hij iets ervaren van een uitnodiging en een voorrecht, zoals hij het ook vanzelfsprekend acht dat een parochie, die groot is in eucharistisch leven, ook groot is in onderlinge caritas. De wijngaard is pas echt bloeiend, als er veel christendom is in de huizen, in de straten en de buurt, in de bedrijven... en als in dat christendom het vertrekpunt ligt voor de gang naar de Communiebank, niet in de zondags- of Paasplicht.

Deze dingen bezorgen de christen in de wereld nú moeilijkheden, en brengen zijn geloofsbelevens soms in een impasse. Hij staat voor de opdracht om de verantwoordelijkheid en zelfstandigheid en mondigheid en zelfschepping, waarmee hij in de huidige wereld steeds scherper te maken krijgt, in te voegen in zijn geloofsbelevens, en omgekeerd zijn geloofsbelevens in zijn wereld, om zo de ontmoeting tot stand te brengen tussen de wereld van de twintigste eeuw en de heilswerkelijkheid, die Christus heeft gebracht. Dat is Kerk-zijn! Dat is het „aggiornamento” van Paus Joannes. Deze gedachte is overigens niet iets nieuws. Paulus schreef al: We moeten

leven dáár waar God ons geroepen heeft te leven. Maar we verzuimden dit duidelijk te lezen.

Het leven niet gemakkelijker.

Het leven is moeilijker geworden. In „Mater et Magistra” heeft Paus Joannes XXIII een groot aantal radicale vernieuwingen opgesomd op gebied van wetenschap, techniek, economie, sociaal bestel en politiek terrein. Ieder van ons wordt er dagelijks bewust en onbewust mee geconfronteerd. Er zijn grote winstpunten: de stijging van de welvaart, het toenemen van de algemene ontwikkeling, de ongekend grote sociale geborgenheid. We werken korter, hebben groter comfort en houden tijd over voor ontspanning en cultuur. Maar we krijgen het niet voor niets. Techniek en wetenschap, die zo zeer ons leven bepalen, stellen ons gedurig grotere eisen. Van ons mens-zijn wordt steeds grotere verfijning gevraagd. Naarmate de machine alle routine-arbeid gaat overnemen, wordt de taak van de mens steeds meer een menselijke taak, die ver boven het niveau van eenvormigheid en routine uitgaat. De jonge mens merkt dit al in zijn opleiding en studie: hij moet niet slechts diploma op diploma halen, maar vóór alles zich een grote geestelijke soepelheid eigen maken, opdat hij in staat blijft voortdurend het nieuwe op te nemen en er mee te werken. En tegelijkertijd wordt, bij alle verfijning van menselijkheid en uitgroei van persoonlijke verantwoordelijkheid, ook dit steeds duidelijker: de ontoereikendheid van de eenling, de afhankelijkheid van elkander, het tot-elkander-zijn.

Ook het christen-zijn is moeilijker geworden. Het is beslist niet waar, dat christen-zijn simpel geworden is omdat „tegenwoordig meer vrijheid bestaat en alles schijnt te mogen”. Deze opmerking hoort men vaak. Zij bedoelt te zeggen dat men vroeger precies wist waar men aan toe was. Inderdaad was het toen gemakkelijk om zich een goed christen te achten: de

kwaliteit werd vrijwel uitsluitend afgemeten aan de goede plichtenvervulling. U herinnert zich nog wel hoe het verbod van slafelijke arbeid op zondag soms werd uitgelegd: de vrouw mocht b.v. op zondag wél borduren, maar niet kousen stoppen. De man mocht wel het penseel hanteren, maar zelfs niet voor zijn plezier knutselen aan zijn duiventil. Zo ook werd de zedigheid een aangelegenheid van centimeters, en de vastenwet werd beleefd aan de hand van een nauwkeurige telling van boterhammen. De uniforme regel kon echter niet altijd gehandhaafd worden, en dus waren er de „uitzonderingen op de regel”, de zgn. dispensaties. God zij dank dat deze opvattingen verleden tijd geworden zijn. Natuurlijk blijven er plichten en voorschriften, maar het accent is van de letter verplaatst naar de geest van het voorschrift. En dan wordt het duidelijk dat, om een voorbeeld te noemen, een zieke of een herstellende zieke de onthoudingswet niet letterlijk behoeft op te volgen. Dat is dan geen zaak meer van uitzondering op de regel, maar dat ligt in de regel zelf besloten. De wet zal de herstellende dan aanleiding geven om op een wijze, die hém past, iets te doen wat in de geest van de wet is. Dit eenvoudige voorbeeld moge duidelijk maken, dat christen-zijn geen kwestie kán zijn van gladde uniformiteit. Er is een wet van wezenlijke ongelijkheid. Er zijn geen twee Nederlanders hetzelfde, maar . . . toch vormen zij samen een volk, een staat, met bepaalde gemeenschappelijke karaktertrekken, met ook een eigen voor ieder verplichtende wetgeving. De ongelijkheid blijkt wanneer de rechter bij overtreding van gelijke wetsparagrafen in het ene geval deze straf en in het andere een geheel andere maatregel bepaalt, of wanneer de belastinginspecteur bij twee gelijke inkomens toch verschillende aanslagen vaststelt. Zo is het ook in Gods Kerk. Gods wet verplicht een ieder. Maar de Heer gaf aan de mensen bij hun geboorte geen uniforme bagage mee. Hij gaf de een „vijf talenten”, de ander

twee en weer een ander slechts één. Hij verwacht dat wij werken met de gaven en mogelijkheden, die Hij ons toebedeelde, dus: dat we Zijn wet beleven, daarbij rekening houdend met het geheel van factoren, dat ons bestaan uitmaakt. Dit is geen vrijbrief om naar hartelust compromissen te sluiten met de beleving van Gods geboden of met de geboden van de Kerk, integendeel: we staan voor de opdracht om er ernstig naar te streven het eigen leven een christelijke gestalte te geven.

Dat betekent dat in onze tijd, waarin minder dan ooit twee dezelfde mensen gevonden kunnen worden, – waarin een totale verandering van het cultuurpatroon zich aftekent, – waarin een nieuw wereldbeeld ontstaat en waarin veranderingen en vernieuwingen elkaar snel opvolgen . . ., dat betekent dat hoogstens nog grote uniforme richtlijnen gegeven kunnen worden, maar niet meer afgemeten voorschriften. Dat betekent dat ieder zich gewetensvol moet afvragen – gewetensvol: dat wil dus zeggen dat hij zich laat leiden door de normen van God en de Kerk en door de totaliteit van de eigen levenssituatie –: Hoe heb ik te handelen om oprecht christen te zijn? Wat is mijn verantwoordelijkheid in leven, gezin, arbeid, ontspanning? Waar liggen mijn eerste opdrachten en taken?

Wie zo zoekt en denkt, voortdurend de stem van zijn geweten beluistert en het met zijn geweten niet op een accoordje gooit, zal ontdekken dat christen-zijn moeilijker, intensiever geworden is, maar ook veel rijker! Hij zal ontdekken dat het streven naar een authentiek christendom mislukt, wanneer hij alleen maar zich spiegelt aan een christendom uit andere tijden. Hij kan niet meer tot een uitbouw van christen-zijn komen met methoden en „wettische” opvattingen, die uit de tijd zijn. „Aggiornamento” vraagt aanpak en benutting van de mogelijkheden en kansen van deze tijd.

Maar die vindt de christen, anders dan vroeger, niet meer op maat gesneden. Hij wordt geconfronteerd met vele moeilijkheden en vragen, die slechts zelden het antwoord krijgen op het eigen moment, dat ze gesteld worden. Eens te meer komt dan de eigen verantwoordelijkheid naar voren. Want de christen leeft in een grote marge van onzekerheid, omdat er dingen zijn, heel veel dingen, die een nieuwe beslissing vragen en vooral: een eigen beslissing.

Van goede wil zijn

Het is in deze werkelijk niet gemakkelijke situatie een groot lichtpunt, dat zovele mensen van goede wil zijn. Dat houdt niet in, dat zij voortdurend juist handelen. Neen, goede wil is juist de houding van degenen, die diep overtuigd zijn van hun gebrekkigheid, hun onvolmaaktheid, hun vele fouten. Goede wil is de zwaarst tellende „verzachtende omstandigheid” voor onze feitelijke tekortkomingen. Goede wil is dan ook het enige, wat God vroeg, om de mens hier op aarde zijn vrede te kunnen beloven.

Goede wil is geenszins een uitvlucht voor de feitelijke mislukkingen en al evenmin een incidentele opwelling. Want goede wil veronderstelt een ernstig streven naar God en een duurzame gerichtheid op God. De mens die op deze wijze van goede wil is, krijgt een „feeling” – leert aanvoelen – voor wat God op bepaalde ogenblikken en in concrete situaties van hem verlangt. Op dit aanvoelen mag de mens afgaan bij zijn pogen om christen te zijn.

Goede wil moet blijken

Ik zou enige punten willen noemen, waaruit onze goede wil kan blijken. Ze mogen iets aanduiden van de vernieuwing, van het „aggiornamento”, dat het Concilie van elke christen vraagt.

a. We dienen ons leven een zeker „ritme” te geven, d.w.z. naargelang de mogelijkheden die we hebben, in ons leven ruimte aanbrengen om hart en geest tot God te verheffen – ruimte dus voor gebed. De diepgang van ons christelijk leven zal in een zekere verhouding staan tot de mate, waarin we rechtstreeks contact met God zoeken. Als we in het voorgaande gesproken hebben over opheffing

van de scheidingslijnen tussen godsdienst en leven, en zagen hoezeer ons daagse leven Kerk-zijn is, dan zal toch ieder begrijpen dat het onmogelijk is om dit ook bewust zo te beleven, als we in dat leven geen rustpunten hebben, waar we de kracht en vitaliteit opdoen om onze levensweg te vervolgen. Die rustpunten zijn de momenten waarin we de handen vouwen tot gebed, de momenten waarop we het Brood eten dat God ons geeft tot behoud en voeding van ons geestelijke leven, de momenten, waarop we eerlijk knielen en schuld bekennen.

b. We moeten onze beperktheid kennen. We kunnen niet alles, kennen niet alles, weten niet alles. Godsvertrouwen is, nadat we gedaan hebben wat in ons vermogen ligt, een hoogst actuele deugd. Zij is van hoog gehalte, is veel méér dan een vertrouwen, dat alleen maar berust op ons feitelijke kunnen en vooral niet-kunnen. Dit echte Godsvertrouwen vraagt de volledige overgave van de totale mens aan God en Zijn Kerk. Dit vertrouwen geeft zekerheid juist in de onzekerheid, juist dáár dus waar de mens, mét de brokstukken van zijn feitelijke doen, alleen maar zijn goede wil kan tonen. Dán weten dat God onze goede wil aanvaardt, onze ontoereikendheid kent, maakt ons godsvertrouwen tot een geloofszekerheid, die wij niet zelden simpel maar gemeend verwoorden met „Onze Lieve Heer is er ook nog!”. Tegenover een geloof, dat bevelen afwacht van het gezag om te weten wat men te doen heeft, staat nu het geloof als overgave van de gehele mens. Credo in unum Deum – ik geloof in God. In de onzekerheden van deze tijd en in plaats van alles zeker weten en alles precies kunnen uitmaken, wordt nu veel meer een groot geloof, een totale overgave gevraagd.

c. Christelijke omgang met de wereld is omgang in dienst-

baarheid. Dienstbaar zijn is: Gods wet van naastenliefde beleven. Dat betekent: ons zelf wegcijferen. De „promotie” van de medemens is voor ons heilige wet. De wet van liefde kent geen zelfzucht, geen achterdocht, is niet haatdragend, vergeeft alles. Neemt eens Uw Nieuwe Testament, en leest u eens na, wat Paulus hierover schrijft in zijn eerste brief aan de Korinthiërs, hoofdstuk 13.

Liefde en offer gaan hand in hand. Wie de wet van naastenliefde consequent doorvoert, althans probeert door te voeren, geeft in zijn leven ruim plaats aan *het offer*, door het volgen van Christus’ offerleven, dat zo volledig op ons welzijn en eeuwig geluk was ingesteld. Het vrijwillig gekozen offer, dit is: ons daagse doen dienstbaar maken aan de medemens, diens belangen vooropstellen, en dit tot levenshouding maken zodanig dat ook het handelen zonder eigenbelang daarin een plaats heeft, - dit vrijwillige offer moet „ondertitel” zijn van ons hele bestaan.

Maar ook het niet-vrijwillige offer geeft aan ons leven richting en waarde. Dit offer neemt niet zelden bijzondere vormen aan: grote tegenslagen, ziekte, levensmoeilijkheden, onzekere toekomst, eenzaamheid . . . Bij wijze van voorbeeld wijs ik op Lourdes (men kan ook naar ziekenhuizen, inrichtingen of gezinnen gaan): deze, menselijkerwijs gesproken, verzamelplaats van menselijke ellende, ontketent een storm van vurig christendom. De lijdende mens leert er Christus’ kruisweg te gaan, de gezonde mens leert om te helpen dat kruis te dragen. God maakt door het offer de mensen tot genade voor elkaar.

Het offer is de weinig spectaculaire weg van God om de Kerk uit te bouwen. „En wanneer één lid lijdt, lijden alle leden mee; komt één lid in aanzien, alle leden delen in zijn vreugde. Welnu, gij zijt het lichaam van Christus, en ieder in het bijzonder zijn leden . . .” (1. Kor. 12, 26-27).

Onze goede wil blijkt uit onze bereidheid het offer in ons leven een grote plaats te geven.

d. Liefde zonder de liefde, die aan onze adamsnatuur is meegegeven, blijft steken in de theorie. De *menselijke genegenheid en de gewone hartelijkheid* zijn geen tweederangs vormen van caritas. Zij bieden juist de menselijke gevoels sfeer, die aan de liefde zijn warmte, zijn uitstraling en vreugde geeft en die doet geloven in de echtheid van die liefde. Het is moeilijk om vol te houden, dat wij in ons dagelijkse leven, beheerst als het is door techniek en wetenschap, positief het geluk van de medemens nastreven, als wij niet „blij kunnen zijn met de blijden en wenen met die wenen”. Het is een voornaam blijk van goede wil, als we ons toeleggen op deze onbevangen, toegenegen ontmoeting met elke medemens.

e. Het is ook bewijs van goede wil als we *de Kerk willen beleven in haar van Godswege gegeven ophouw*. We moeten beseffen, dat Paus, bisschoppen, priesters, religieuzen en leken samen de Kerk zijn. Allen hebben daarin hun eigen taak. Zij vullen elkaar aan. Zij die door God werden uitgekozen om op een bijzondere wijze in Zijn dienst te treden, de priesters en de religieuzen, moeten goed beseffen, dat zij zich exclusief aan de directe dienst van God kunnen wijden, omdat de christen in de wereld door zijn inspanning hen ontlast van de taken, die nu eenmaal noodzakelijk vervuld moeten worden, om op aarde te kunnen leven. En de gelovigen in de wereld moeten weten dat zij onbekommerd en totaal zich kunnen geven aan de goede vervulling van hun taak in het aardse bestel, omdat zij in de priester iemand naast zich hebben, die hen helpt om met twee benen op aarde te staan, dus „hier” te zijn, maar tegelijk gericht te blijven naar „boven”, de zin van het aardse te ontdekken

en iets daarvan in het eigen leven tot uitdrukking te brengen, – die hen helpt om de maatschappelijke bedrijvigheid voortdurend gericht te houden op het grote einddoel: de voltooiing van de schepping, de voltooiing van de „eerstgeborene” in de schepping, de Christus. Streven naar goede onderlinge contacten van priester en leek is bewijs van goede wil.

Goede wil bewezen

Ik moge nog wijzen op enkele dingen, die mij overtuigd hebben van de aanwezigheid van ontzaglijk veel goede wil. Dan moet ik allereerst denken aan het meest eigen terrein van de christen in de wereld: zijn huwelijks- en gezinsleven. De moeilijkheden en zorgen zijn groot. Maar des te sterker treft ook het eerlijke pogen van velen om hun huwelijk tot iets moois te maken, de diepe eerbied voor het leven, het groeiende respect van de gehuwden jegens elkander, de liefde voor hun kinderen. Heel veel reacties op mijn TV-toespraak van 31 maart '63 over huwelijk en kinderzegen laten geen twijfel bestaan over grote bereidheid tot offers en zware zorgen. Ik mocht opnieuw ontdekken een enorm bewijs van goede wil in de zorg en studie van priesters en van bekwame deskundigen en van gehuwden zelf om in de problematiek, die ongetwijfeld in felle vorm bestaat, de gehuwden te helpen hun verre van gemakkelijke roeping steeds rijker te beleven.

Bewijs van goede wil vind ik verder in de groeiende samenwerking tussen priesters en de gelovigen in de parochies. De leken maken zich los uit een houding, waarin ze huns ondanks geleefd hebben en gaan geleidelijk de weg van 't echte Kerk-zijn in deze tijd. De priesters van hun kant zien hun parochianen steeds minder als „bezielzorgden”, en doen appèl op de medewerking van de parochianen, niet omdat de priester zelf tekortschiet of bepaalde dingen niet kan, maar

omdat hij weet dat de christenmens in de wereld naast hem staat met een eigen verantwoordelijke opdracht in de „zielzorg” krachtens Doopsel en Vormsel. Een sprekend voorbeeld zal in dit najaar een grote studie zijn van het biechtprobleem. Priesters, leken en religieuzen zullen dan gespreksgroepen vormen. Niet alleen de geleerde priester en leek doen mee, maar ook en vooral de gewone priester en leek, die in deze studie een aandeel kunnen leveren vanuit het gewone alledaagse leven. Het is nog pas een aanzet. Maar er zit vaart in, die voor de toekomst grote uitgroei doet verwachten.

Goede wil heb ik ook ontmoet het vorige jaar, toen ik een beroep moest doen op uw financiële medewerking. Ik heb hier een ongezochte gelegenheid om u daarvoor nogmaals hartelijk te danken. De resultaten waren prachtig. Als ik daarbij bedenk, dat het voor menigeen geenszins gemakkelijk was om mee te doen en nog minder om vol te houden, dan mag ik stellen, dat óók op dit punt zoveel goede wil aanwezig is.

Bewijzen van goede wil: ik vind deze in brieven van mensen, die oprechte kritiek geven op bepaalde dingen, voorstellen doen of plannen ontvouwen. Het feit alleen al, dat zij over godsdienstige dingen hebben nagedacht of zich er zorgen over hebben gemaakt, is levend bewijs van goede wil.

En hoe is uw eigen ervaring? U maakt ongetwijfeld veel mee, waarin u absoluut geen goede wil kunt ontdekken. Maar maakt u niet véél meer mee, waarin u van het tegenovergestelde overtuigd wordt? Tout savoir, c'est tout pardonner – als je alles weet, kun je ook alles vergeven. Dit bekende gezegde is maar al te waar. Hart en ziel van menige mens zijn, door wie weet wat voor omstandigheden, verborgen geraakt onder een dikke laag eelt, en de goede wil wordt pas ontdekt, als we geleerd hebben bolster en bast te onderscheiden van de zachte pit... Er is ontzettend veel goede wil!

Eens hebben de apostelen aan de Heer gevraagd hen te leren bidden. En Christus sprak: „Als gij bidt, gebruikt dan geen stortvloed van woorden, zoals de heidenen doen; want ze menen dat ze om hun vele woorden worden verhoord. Doet niet zoals zij; want Uw Vader weet wat gij nodig hebt, vóórdat gij er Hem om vraagt. Zó zult gij dus bidden: Onze Vader, die in de hemel zijt: Uw naam worde geheiligd. Uw rijk kome. Uw wil geschiede op aarde, zoals in de hemel. Geef ons heden ons dagelijks brood. En vergeef ons onze schuld, zoals ook wij aan anderen hun schuld vergeven. En leid ons niet in bekoring, maar verlos ons van het kwade . . .” (Mt 6, 7-14)

Het was in die dagen een allesbehalve gemakkelijke tijd. Toch formuleerde Christus geen gebed van daden en krasse beloften. Hij bad ons voor een gebed van wens en verwachting, en van betuiging van bereidheid en goede wil. En Hij leerde ons bidden tot een Vader, die ons met heel onze zwakheid en onvolkomenheid zó kent, dat Hij weet waaraan we behoefte hebben al vóór wij gesproken hebben.

Nog steeds is het gebed van de Heer zelf ons voornaamste gebed. Wij zullen het blijven bidden, zoals Hij het ons geleerd heeft. In dat gebed dwingt Hij ons niet tot een houding van angst, vrees en krampachtige beloften. Maar Hij verwijst ons naar de liefdevolle Vader, die met dit gebed van goede wil en nederigheid niet alleen genoegen neemt, maar die ook aanvaardt dat wij, alle ernst en toelig en goede voornemens ten spijt, niet zelden zullen falen in het feitelijke doen. Het is een geruststellende zekerheid dat wij Hem Vader mogen noemen en dat wij door Hem gezien worden als zijn kinderen, met dus ook de rechten van het kind: onvolmaakt zijn, mogen

groeien, mogen struikelen, mogen proberen om steeds het goede te willen.

Het is wel een lange brief geworden. Ik zou nog op twee dingen uw aandacht willen vestigen, op twee spreken, die naar mijn mening waard zijn vaak door u in herinnering geroepen te worden. De eerste is de wapenspreuk van Mgr. J. Bluysen: Quotidie ministrans - dag in dag uit dienstbaar zijn. De tweede is mijn eigen wapenspreuk, die u zegt hóe u dienstbaar moogt zijn: Caritas pro armis - met de liefde als wapen!

Ik zegen u en de uwen en bid voor u. Wilt ook mij in uw gebed gedenken.

Bisschop van 's-Hertogenbosch

